Tez değerlendirme

Torehanov Merey Aibynovich'in "Sığır nekrobakteriyozunun tedavi ve tanısında yenilikçi yöntemlerin kullanılması" isimli ve '8D09101 – "Veterinerlik" kodlu doktora tez projesi incelenmiştir.

Araştırma; Kazakistan'da farklı bölgelerde sığırcılık işletmelerinin taranarak Nekrobasilloz hastalığının klinik ve patolojik bulgularının ortaya konulması, etken izolasyonu ve identifikasyonu, hastalık insidensinin belirlenmesi, hastalığın lokal, sistemik ve nekropsi bulgularının belirlenmesi, hastalığın tedavisi ve tedavide Lactobacterin-TK'nın etkinliğinin belirlenmesini kapsamakatadır.

Çalışmanın gerekçesi ülke hayvancılık politikaları ve literatür verilerle desteklenerek ortaya konulmuş, çalışma planı ve çiftlik araştırmaları belirli bir program dahilinde yapılarak veriler kayıt altına alınmış, laboratuvar incelemesi için örnekler usulüne uygun alınarak laboratuvara ulaştırılmıştır. Patolojik ve bakteriyolojik çalışmalar literatüre uygun şekilde yapıldığı görülmüştür. Etken üretilen hayvanlarda Lactobacterin-TK'nın tek başına ve antibiyotik kombinasyonuyla kullanımı yapılmıştır.

Çalışmadan elde edilen veriler tablo ve resimlerle desteklenmiş, veriler orantısal olarak verilerek anlaşılır halde sunulmuştur. Patolojik değerlendirmeler usule uygun olarak bilim dilinde yapılmıştır. Ancak, bazı resimlerin ve resim altı yazıların resimle uygunsuzluğu dikkati çekmiştir. Lactobacterin-TK'nın sonuçlarının olumlu olduğu, toksik etki oluşturmadığı ve tedaviye katkısı olduğu beyan edilmiş, ancak iyileşmeye katkısının ne oranda olduğu tam olarak anlaşılamamıştır. Bu durumun daha kesin bilgilerle, gün bazında ya da skorlama ile ortaya konulması daha anlaşılır olacaktır.

Tez yazımı ve düzeni ile ilgili bazı problemler tespit edilmiştir. Tez veya makale yazım şeklinde evrensel kurallar vardır. Bunlar; literatür bilgi, materyal-metot, bulgular, tartışma, sonuç ve öneriler şeklinde sıralanır. Bu çalışmada metot ve bulgular karışık olarak sunulmuştur. Ayrıca tartışma bölümü; yani elde edilen bulguların literatür verilerle tartışılması yoktur. Bu kısımların düzeltilmesi ve tartışmanın eklenmesi gerekir.

Tezin sonuçları ve araştırıcının önerileri çalışmanın sonunda yer almıştır.

'Doktora programının amacı, öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmaktır.' Bu bağlamda, Torehanov Merey Aibynovich bahsi geçen çalışmanın planlanması, uygulanması ve bulguların elde edilerek bir sonuca ulaşılması yeteneğini kazandığına dair olumlu kanaatim oluşmuştur. Yazım ve sunumla ilgili yukarıda bahsedilen düzenlemelerin yapıldıktan sonra adayın tez savunma sınavına girmesi şahsımca uygun bulunmuştur.

Yabancı bilimsel danışman:
Veterinerlik Patolojisi Bilim Doktoru, Profesör,
Selçuk Üniversitesi
Konya/Türkiye

Prof. Dr. Özgür Özdemir

8D09101 «Ветеринариялық медицина» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Тореханов Мерей Айбыновичтың «Ірі қара мал некробактериозын емдеу және диагностикалауда инновациялық тәсілдерді қолдану» тақырыбындағы диссертациясына

Пікір

Диссертацияның зерттеу бөлімі Қазақстанның әртүрлі аймақтарындағы мал фермаларынан анықталған некробактериоз ауруының клиникалық және патологиялық белгілерін анықтау, қоздырғышты оқшаулау және идентификациялау, аурудың жиілігін анықтау, аурудың жергілікті, жүйелі және некропсиялық белгілерін анықтау, ауруды емдеудегі Lactobacterin-TK тиімділігін анықтауды қамтиды.

Елдегі мал шаруашылығы саясатымен және әдебиеттік деректермен бекітілген зерттеудің негіздемесі ұсынылған. Жұмыс жоспары және шаруашылық зерттеулері белгілі бір бағдарлама аясында жүргізілген, деректер жазылған және сынамалар тиісті түрде алынып, зертханалық зерттеуге зертханаға жеткізілген. Әдебиеттерге сәйкес патологиялық-бактериологиялық зерттеулер жүргізілген. Lactobacterin-TK ауру жануарларда жеке және антибиотиктермен бірге қолданылған.

Зерттеу нәтижесінде алынған мәліметтер кестелермен және суреттермен бекітіліп, деректер пропорционалды және түсінікті түрде ұсынылған. Патологиялық бағалау процедураға сәйкес және ғылыми тілде жүргізілген, Кейбір суреттер мен жазуларды толықтыру ұсынылды. Lactobacterin-TK нәтижелері оң, улы әсерлер тудырмайтындығы және емдеуге ықпал ететіндігі жарияланған, бірақ оның сауығуға қаншалықты ықпал ететінін нақтырақ ақпаратпен, күнделікті немесе ұпайлық есептеумен жеткізсе, анығырақ болар еді.

Диссертациялық жұмысты жазуға және орналастыруға қатысты кейбір мәселелер анықталды. Дипломдық жұмысты немесе мақаланы жазудың әмбебап ережелері бар. Мысалы: қолданылған әдебиеттер, материал-әдіс, тұжырымдар, талқылау, нәтижелер мен ұсыныстар ретінде берілген. Бұл зерттеуде әдістер мен тұжырымдар аралас түрде ұсынылған. Сондай-ақ талқылау бөлімі. Яғни, қолданылған әдебиет пен қорытындылар талқыланбаған. Бұл бөліктерді түзетіп, талқылауды қосу керек.

Диссертациялық жұмыстың нәтижелері мен зерттеушінің ұсыныстары зерттеудің соңында берілген.

Докторантураның мақсаты – PhD докторантқа өз бетінше зерттеу жүргізу, ғылыми оқиғаларды кең және терең көзқараспен қарастыру арқылы түсіндіру, жаңа синтездерге жету үшін қажетті қадамдарды анықтау. Осы тұрғыда Тореханов Мерей Айбыновичті аталған зерттеуді жоспарлау, жүзеге асыру және тұжырымдарды алу арқылы бір қорытындыға келу қабілетін меңгерген деген оң пікірім бар. Жоғарыда аталған ұсыныстарды ескере мен докторанттың диссертациялық жұмысын қорғауға ұсынамын.

Шетелдік ғылыми кеңесші:
Ветеринариялық патология ғылымдарының
докторы, профессор,
Селчук университеті
Конья/Түркия

Проф. Др. Өзгүр Өздемир

2 6 ОКТ 2023

________________ Я, Оразбаева Акмарал Ауельбековна, нотариус города Алматы, действующий на основании государственной лицензии № 0000039 от 13.05.2005 г., выданной Комитетом по организации правовой помощи и оказанию юридических услуг населению МЮ РК, свидетельствую верность этой копии с подлинником документа. В последнем подчисток, приписок, зачеркнутых слов и иных неоговоренных исправлений или каких-либо особенностей не оказалось.

Зарегистрировано в реестре за № 4268
Взыскано: 847 тенге
Нотариус ________________

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ * Жекеше нотариус * Частный нотариус * Оразбаева Акмарал Ауельбековна * ҚАЗАҚСТАН